

הלכות שבת סימן מש :

באר הגולה

גופלת (ג) ומנער הכר (ד) (טו) והמעות נופלים ואם היתה החבית בין ההביות (טז) בענין שאינו יכול להמות אותה במקומה * (יז) יכול להנביחה כמו שהיא עם האבן למקום אחר להמותה שם כדי שיפול מעליה * ואם הניחם מרעתו (יח) ע"ד שישארו שם (יט) בכניסת השבת (כ) האסור להמות ולנער (כא) יו"א דאפילו הניחם שם ע"ד שישארו שם (כב) בכניסת השבת * כדי שימלם

באר היטב

(ג) ומנער. ומותר ללמוד על השלחן שמעות מונח עליו מלד אחר אפ"י שדרך לנעט בלמוד לא חיישין שינעט המעות מהר"ל :
(ד) והמעות. ואם עושה כן לזורק המעות שלא יגנבו אסור ב"י :
(ה) ע"ד. ואם הניחם בכונה בחול ולא היה דעתו שישאר שם

באור הלכה

במראה הוא וסר"ג הכינוי * יכול להנביחה כמו שהיא וכו'. ואם מותר לנער אותה עם האבן עד מקום שהוא רחוק לפחותה או רק לפלגה מין החביות מין חידוש רפ"א * : ואם (טו) וכו'. דע דליתא בראשונים וכו' הכינוי הכונה החביות דאפילו יש בתוך החבית יין לא אמרינן דנעשה החבית כמים לחיסור ולחיתור והכונה הטעם מאוס דמי החבית ממלמלה לא נעשה כמים כ"א להאבן שמעות עליה * : כדי שימלם בשבת. מ"י חידושי רפ"א שמיא מדברי החוספות דמ"א לא היו כאבות גמור דעם כדרך למקום החבית והכר מותר אפילו להנביח ממנו עם דבר המוקף ודליתא בס"ד משא"כ כוס ח"ט מותר בכל גווני רק היסור כלכד ופ"ט שמהר"ך כוס :

משנה ברורה

(יה) מותר אפילו באופן זה: (טו) והמעות נופלים. ויכול לנטול אח"כ הכר כיון שמתקן ממנו המוקפה. ומ"מ מותר ללמוד בשבת על השלחן אפ"י בעוד שיש עליו מעות או שאר דבר מוקפה מלד אחר דאע"ג דדרך לנעט עם למודו (יט) מ"מ לא היו פסיק רישא [מהר"ל] :
(טז) בענין שאינו יכול וכו'. שהעש של יפול על החבית וישברס :
(יז) יכול להנביחה וכו'. דהרי הוא רק עלטול מן הצד כיון שאינו מטלטל המוקפה להדיא רק עם החיתור וכוננו ג"כ בשביל שהוא לר"ך להחיתור וכנ"ל ודבר זה שרי כדלקמן בשו"א ס"ח ואפ"ה ברישא כשהיה אפשר לו בניעור לר"ך נייעור דוקא : (יח) ע"ד שישארו וכו'.

אבל אם הניחם בכונה בחול ולא היה דעתו (כ) בפירוש שישארו שם בשבת ואח"כ ששכח שם חתוקי שוכח [כתבי מהר"א] ודעת הב"י דאפילו הניחם בע"ש כל שלא היה דעתו (כא) בפירוש שישאר שם בכניסת שבת ובכיה"ש שחוקי עליו גם זה הוא בכלל שבת. והנה בעיקר דין כמים מסוק חבית דלא מקרי כמים אח"כ הניח עליו דבר המוקפה בשביל שחיישם עליו בטוב אבל מה שמניחין בדרך אקראי כמו שרבינו להשיב בחיבה הפנים אלו על אלו מפני שאין לו ריוח לפנות לכל חפץ מקום בשביל החיבה כה"ג לא תשיב מניה אלא שוכח ומותר לנטול חפץ המותר אחר שניערו המוקפה מעליו [ומ"מ החיבה גופא לכו"ע הוי כמים לדבר לחיסור אם המוקפה חשוב יותר ואסור לנטולנה דהא עכ"פ דעתו היה שיהיה מונח המוקפה בחיבה. ח"א] (כב) ולפ"ו מה שזכרנו בשבת להסיר התפה העליונה מעל השלחן אחר שמסיר הא"י המנורה מעליה כדון עושין לפי שא"ש שח"א המנורה דוקא על התפה אלא על השלחן ואינו מעמידה על התפה אלא מפני שא"א לו לפנות מקום להמנורה בנוף השלחן ועליו או מפני שאינו חושש לפנות לה מקום ולפיכך לא נעשה התפה כמים להמנורה שעליה שח"א כעלול [ובמספר (כג) התחוננה א"ש לכל זה דהלא בזמננו הדרך להניח עליה הלחם ביה"ש ונעשית כמים לזה דהוא חשוב יותר] ויש מחמירין (כד) בכל זה ובמקום הנזכר נראה דיש להקל דכמה אחרונים סוברין כוונתה דהמ"א. (כה) קינה של חרענולת ויש שם ביאה שיש בה אפרוח שאותה בינה אסורה בעלול אף שלא ידע מכע"י שיהיה שם הביאה מ"מ כיון שדרך הוא בכך הוי כמניח ולא הוי ככוכה ונעשה קינה כמים להביאה וכן בכל מקום כיוצא בזה בדבר שדרכו להיות המוקפה (כו) עליו בודאי הוי כמניח : (יז) בכניסת השבת. היינו כל זמן בין השמעות : (ב) אסור להטות ולנער. דנעשה החבית והכר כמים [היינו כן ומקום מושב חרענולת לבנו לכסיסיה] להמוקה שעליהם והם גופא מוקפה : (כא) יו"א דאפילו וכו'. ס"ל דלא נעשה כמים כלל כיון שחשך לסקת מעליו המוקפה אח"כ. ובמקום פסידא יש לסמוך על דעה זו [ואחרונים]. ודע דאפילו לדעה זו (כו) מסתברא דדוקא כשחשך בהדיא לסקת אח"כ המוקפה בשבת (כ"י) יעורר או ע"י [או דבר (כח) שדרכו בכך עליו המוקפה אח"כ אבל אם חשך בסתמא שיהיה מונח עליו המוקפה בשבת לכו"ע נעשה כמים אף דלא חשך בהדיא שיהיה מונח עליו כל השבת : (כב) בכניסת השבת. אפ"ה אפילו אם חשך שיהיה

שער הצינון

קול טעו ומריו שיהיה כמ"א אין ראה דהוא לא חסיר שם ניעור ואפשר דמיירי לפנין עלטול הכר ממנו עם המעות אף מלפני הנמרה דאחר שם לא שט אלא לזורק גופא וכו' משמע כמ"א דהא זה אינו מקרי לזורק גופא אח"כ מלאחי כספר בית מאיר שם הוא מתחיה על היתא כדכרתי דמרי"ו לא מוכח דין זה : (ח) פסוק במשאל לקמן כמיון ש"א ס"ח דנגופו אפילו לזרז דבר הכאסור מותר : (ט) נראה דמיירי לקמן דלשורב על המעות לא הוי כספר לו וכן אם היה לו פ"ר היה אסור מאוס דלשאר לנער לזרז אלא אם היה לו הפסד פ"י ניעור אף פ"ר ערי וכמו לענין חבית כשהיה עומדת בין החביות דהא גם כזה אין טעמו בניעוש בשביל המעות אלא בשביל הלימוד דהוא דבר היסור וכמו בגמולת לענין עלטול מהלד ודע דמשמע ממחר"ל דהוא שוכח דשפיק רישא דכרענן אסור ועיין בסיון ש"ד במ"א סק"ה : (כ) כנ"ל נכיר דעת מהר"א דמיירי שלא בפירוש אלא בסתמא דאם ר"ל שיהיה דעתו לסקת בכניסת השבת בודאי גם הוא מותר דאף אם היה בע"ש מותר כאלו א"ו דמייני בסתמא וס"ל דנע"ש אפילו כסתמא שחי' כללו כיון שישאר גם כן גם כן אלא בשאר ימי החול מ"מ כיון שישאר על כניסת שבת וכו' והכ"ז חלק עליו דהנהגה בע"ש ג"כ דינה הכי דק משמע מרש"י פ"ט גכ"י שח"ט מלפני המנורה שחשך מותר מהר"א דסתמא מפני עכ"פ בע"ש : (כא) דאם היה דעתו בפירוש בודאי כו"פ סוברין דנעשה כמים : (כב) הנרי"ו : (כג) פת"ג ומור וקליפס : (כד) הוא הט"ו דמשמע דס"ל כמהר"א בזה ולדידיה משמע כפת"ג דמפני עליונה אסור במקום כהמדת המנורה וכלכ"ו משמע דמ"א מחמיר בכל המפס ועיין ברה"ט שעתיק דמקום העמדת הכרות יש להחמיר ובהו טובע פת"ג שפס"ד בעיקר דין דהמ"א ל"ע למשנה ולפ"ד כ"ז שחבנבס דכניסת מאיר והנרי"ו פוסקין לגמרי כהמ"א וכן כספר מור וקליפס מלד כוונתה ובפרט דמוקה הוא דבר של דבריהם ואומצין להקל ובאלו כל זה כמפס בודאי אין להחמיר וכמו שהוכיח הבית מאיר מדברי רש"י בדף נ"א שכתב טעל היסור וכו' והע"ג שכן עליה לא חיבתם לן דלא נעשית כמים לפי שאין שבי אלא לנכות הקדירה ועיין בגמרא כ"י על דברי רש"י וו ה"ג כמפס ממנו כן הוא שאינה עשויה אלא לנכות כהלפני והכר שיהיה עליה לא לניעור על המפס כמיון אלא להסיר על השלחן וע"ש שתיק מה שהקשה ט"ו : (כה) מ"א ופ"א : (כו) כ"ל מלמטה ואין סתירה לדין מ"א פקודם דהתם אף אם דרכו להניח שם בחיבה גם כדברים המוקפים מ"מ אין הכרח שם יונחו על הדברים המתחיים : (כז) דהרי נגמלה מוכר פסח דנמתיח נעשה כמים ויעורו שח"ט אלא שיהיה מונח עליו בשבת ואמ"ש לעל והם חידושי בדעתו לסקת אלא ח"כ החיובי עש"ו כדבר גופא דהיינו עליו כל היום לא הוסיף על נעשה כמים אבל כל שלא חישך בהדיא לסקת בשבת שם כמים עליו כנ"ל פסוק : (כח) כגון לענין העמדת הקדירה דלא נעשית כמים לגי"ו כשעומה נק ופ"ט ספוקים :